

N:o 199.

Af herr **P. Waldenström**, om ändring i förordningen angående äktenskaps afslutande i visst fall inför borgerlig myndighet den 15 oktober 1880.

Genom kongl. förordningen den 15 oktober 1880 är bestämdt, att den, som ej blifvit döpt eller inom svenska kyrkan begått nattvarden, men icke heller tillhör främmande trossamfund, må ingå äktenskap inför borgerlig myndighet. Huruvida meningen med detta »må» ursprungligen är, att det skall vara dylika kontrahenter *tillåtet* att, om de så finna lämpligt, afsluta sitt äktenskap inför borgerlig myndighet, eller dermed menas, att de *måste* göra så, det lemnar jag derhän. Allmänt har det emellertid fattats i den senare betydelsen.

Att äktenskaps ingående inför borgerlig myndighet bör vara hvar och en giftermålsberättigad person tillåtet, det har jag sökt visa i en annan motion. Men lika klart som detta synes mig vara, lika villigt erkänner jag, att rättighet till kyrklig vigsel förutsätter vissa kyrkliga kvalifikationer. Utan tvifvel vore det därför i princip riktigast, att civiläktenskapet vore obligatoriskt, oberoende af alla kyrkliga förhållanden, och att det sedan vore makarne tillåtet att, om de så ville, begära den kyrkliga välsignelsen till sitt äktenskap, som då skulle gifvas dem, derest de egde de därför nödiga kyrkliga förutsättningarna. Dit skall det väl ock en gång komma. Men för närvarande torde en sådan ordning vara omöjlig att införa, då ju de fleste betrakta civiläktenskapet såsom något oheligt.

Äro alltså kyrkliga kvalifikationer berättigade vilkor för kyrklig vigfels erhållande, böra dessa dock bestämmas så, att de motsvara ändamålet, utan att på annat sätt i kyrkligt hänseende vålla en skada, som öfverväger det dermed afsedda gagnet.

Att kontrahenterna äro döpta, att de ega försvarlig kristendomskunskap, att de ock äro hederliga och rättskaffens menniskor, det må ju med rätta anses böra utgöra vilkor för erhållande af kyrklig vigsel. Deremot synes det vara olämpligt att fordra, att de skola hafva gått till nattvarden inom svenska kyrkan.

Det torde vara bekant, att svenska kyrkans nattvardsformulär ganska allvarligt framhåller faran af att begå Herrans nattvard utan att vara omvänd och troende. I enlighet dermed lägga ock många prester vid konfirmationen barnen innerligt på hjertat att icke gå till nattvarden, derest de icke äro i sanning omvända. Om nu ett barn hörsammar en sådan förmaning, så bevisar detta en bättre och mera samvetsgrann karakter, än om det mot bättre vetande ginge fram. Ett sådant förhållande innebär därför alls icke något förakt för den kyrkliga välsignelsen eller dylikt.

Nu skall en sådan vid myndiga år ingå äktenskap och begär dels för sin egen, dels för sin kontrahents skull kyrklig vigsel. Det synes då orimligt, att sådant skall vägras honom. Man kan här invända, att han ju har rättighet att inför borgerlig myndighet få sitt äktenskap afslutadt. Och det är sant. Men då han själf åstundar den kyrkliga välsignelsen och kanske i likhet med många andra — låt vara fördomsfullt — anser civiläktenskapet såsom något mindre ärbart, så kan det enligt min uppfattning icke vara någon skada, vare sig för staten eller för kyrkan, att kyrklig vigsel medgifves honom. Ej heller torde den tjenstförrättande presten hafva anledning att känna sig kränkt deraf.

När sådana förhållanden inträffa, som jag nu talat om, händer det ej sällan, att den ifrågavarande kontrahenten tvärt emot sitt samvete går till nattvarden. Han hör i nattvardsformuläret de förfärliga domsorden öfver dem, som gå ovärdigt till nattvarden, han känner, att dessa ord träffa honom, men han går ändå, han löper såsom genom eld för att få den kyrkliga vigseln till sitt äktenskap. Fördomen mot civiläktenskapet öfvervinner honom till att göra det, som han helst ville slippa ifrån och som han i sin inre menniska bäfvar för. Kan nu någon säga, hvad gagn staten eller kyrkan eller den enskilde har af sådant? Men kan ingen säga det, hvad skall det då tjena till att behålla ett dylikt lagstadgande?

Jag tager mig därför friheten föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i kongl. förordningen den 15 oktober 1880, att orden: »eller inom svenska kyrkan begått nattvarden» ersättas med följande ord: »*eller icke eger nöjaktig kristendoms-kunskap.*»

Stockholm den 27 januari 1890.

P. Waldenström.

N:o 200.

Af herr P. Waldenström, om ändring i § 5 af förordningen angående främmande trosbekännare och deras religions-öfning den 31 oktober 1873.

I vår nuvarande lagstiftning är civiläktenskapet erkänt såsom berättigadt vid sidan af det kyrkliga. Ingenting finnes heller, som antyder, att det förra bör anses vara af underordnad betydelse i förhållande till det senare eller ega mindre helgd än detta. Utan tvifvel har detta erkännande sin grund i den rigtiga insigten, att äktenskapet till sitt väsen är en institution af borgerlig natur och icke af kyrklig.

Men om så är, då synes konsekvensen fordra, att hvar och en, som skall ingå äktenskap, är berättigad att för ändamålet välja den borgerliga